

HOZZÁSZÓLÁS SZÁDECZKY-KARDOSS ELEMÉR AKADÉMIKUS, OSZTÁLYTITKÁR BESZÁMOLÓJÁHOZ

(TUDOMÁNYOS SZERVEZÉS)

PANTÓ GÁBOR

LEV. TAG

A Főtitkár és Osztálytitkár beszámolója egyaránt kiemeli a gazdaság-irányítás új rendszerének hatását a tudományos munkára. Korai volna máris mérleget készíteni a várható fejlődésről, de bizonyos tendenciák felismerhetők, melyek mellett szó nélkül elmenni helytelen volna.

Ezúttal az egyetemi tanszékek MTA által közvetlenül *nem* támogatott kutatásait kívánatos érinteni. Köztudomású, hogy a tudományegyetemi tanszékeken a kutatás nélkülözhetetlen feltételeinek biztosítása (változatlan forintkeret szemben a műszer, vegyszer, szakirodalom árának tetemes növekedésével) Műv. Min. támogatásból (dotáció + TKFA-hitel) egyre kevésbé lehetséges. A tanszékek, még ha jelentősebb fejlesztésről le is mondanak, felszerelésük korszerű színvonalon tartását csak szerződéses külső megbízások összegének erre fordítható keretéből tudják megvalósítani.

A külső megbízás a kereslet-kínálat kötetlen találkozásából születik, és elfogadásában a tanszékvezetőnek eléggé szabad keze van. Az oktatás és kutatás helyes arányát, a tanszéki munka költségigényét és a külső megbízásból származó anyagi juttatás egészséges, túlmunkára serkentő hatását figyelembe véve megállapítható minden tanszék optimális kutatási kapacitása. Helyes egyensúly, kielégítő fejlődés akkor tapasztalható, ha ez teljes egészében lekötött, s minden tanszékvezető erre is törekszik.

A tudományterület művelése és a tanszéki oktatók-kutatók tudományos fejlődése szempontjából azonban egyáltalán nem közömbös, hogy a kutatási kapacitást milyen *jellegű* vizsgálatok kötik le. Kívánatos, hogy itt alapkutatás legyen túlsúlyban. A tanszékvezető is erre törekszik, s az alapkutatás-jellegű megbízásokat mindig előnyben részesíti az ad hoc rutinvizsgálatokkal szemben, még ha anyagilag hátrányosabbak is ezeknél.

A gazdaságirányítás új rendszerének eddigi hatása azonban abban érezhető, hogy alapkutatások iránti kereslet erősen csökkent, s az önfenntartás szükséglete beleviszi a tanszékeket abba, hogy a gyakorlati élettel való egészséges kapcsolat igényeinél nagyobb arányban vállaljanak kevésbé tudományos megbízásokat.

Felvetődik a kérdés: a külső megbízásra teljesített tanszéki kutatások eddig is jelentős és állandóan növekvő volumenének az alap kutatások rovására túlságosan gyakorlati irányba való eltolódását nem kellene-e intézményesen fékezni. Ennek megoldásaként nem előírások és ellenőrzés kínálkozik, hanem a kutatási összkapacitással arányosított, az MTA által véleményezett alap kutatási terv, s ezzel összhangban főhatósági biztosíték arra, hogy az egyes tanszékek által profilozott éves volument a szaktárcák vagy azok megfelelő szervei rendszeres megbízás alakjában nagyobb fluktuációk nélkül lehívják. A jelenlegi pénzügyi konstrukcióban ez biztosíthatná leginkább a kutatók stabilitásérzetét és a kutatás optimális határfokát.